

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR.

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei

Pe 6 luni . . . 150 Lei

Pentru străinătate 750 Lei

Foile bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Măsură înțeleaptă

(+). Păstorii sufletești ar fi bine și de dorit să trăiască și să moară pentru turma ce le-a fost încredințată, ostenind și jertfindu-se pentru ea, fără gând de a se mai despărți de parohia primită după hirotonire. Fie că e mică ori mare, lănoasă și lăptoasă, ori nevoiașă, ascultătoare ori nărăvașă, cea turmă. Dar omu-i om chiar și înzestrat cu harul preoției. Iar parohiile sunt cât se poate de deosebite una de alta. Și ispita schimbării de loc și de „atmosfera” e foarte tare și ea. Așa că preotul, care ar trebui să fie un fel de dumnezeu pământesc — post *Deum terrenus deus* — se dovedește, adesea și repede, că-i om schimbăcios ca toți fiii lui Adam și-ai Evei. Și îl vezi că se dorește mereu după... alt „teren de muncă apostolică”.

Lucrul e firesc, fără doar și poate. Și pot fi motive serioase pentru plecarea dintr'o parohie într'alta; dela o turmă la alta. Pastorală, dreptul canonic, istoria și viața cea de toate zilele, cu ale ei nevoi și imperative, ne învață că toate-s vechi și noue-s toate în lumea asta. Și toate au un rost și un tâlc. — Până și strămutarea preotului dintr'o parohie într'alta.

Toate au însă și o îngrădire, afară de iubirea lui Dumnezeu. Și unde așa ceva lipsește, acolo îngrădirea trebuie făcută. Pentru că altminteri ne trezim în plină anarhie. Și nimic mai rău decât desmățul în lumea bisericească. — Dar să ne întrebăm: oare nu-i desmăț colindatul dela o parohie la alta în răstimpuri de tot apropiate unul de altul?

Preașf. Alexandru Rusu al Maramureșului, cunosător de oameni și energic, cum este, a luat anul acesta o măsură care să taie calea poștei de a colinda din parohie în parohie: a făcut cunoscută preoției de sub arhipăstoria sa că de aci încolo „un beneficiu obținut pe urma unei cereri de transferare (fie și afară de concurs) nu poate fi schimbat, vreme de cinci ani încheiați, cu alt beneficiu”.

Scurt și la înțeles. — Și foarte bine. Scăpă și atâtea sate de teama că nu știu ziua când rămân fără preot, și se cumintesc și unii preoți cari aștern pe hârtie, te miri sub ce impresii momentane, cereri pe cari apoi le regretă. Totodată se vor împușina și năimiții veșnic cu gândul la stână mai bună, între timp neîngrijindu-se de nici o îmbunătățire la biserică, ori la casa parohială, fiindcă și așa, nimica făcând, o să sboare în curând de aci, după ce va împuia capul mai marilor cu vâicărelile sale. Pentru care ispravă nu trebuie mult timp unui anumit soi de bisericieni. Cinci ani de zile însă e destulă vreme ca superioritatea să poată cântări după cuviință vrednicia, ca și nevrednicia cuiva. Ori cât de gureș ar fi altfel.

Indemn luminat

— O seamă de încreștări pe marginea unei adrese a „Astrei” —
de GRIGORE DASCALU

Temelia neamului nostru a fost și rămâne lumea satelor. Lumea aceasta este izvorul neseecat al energiilor naționale. Pe ea razimă nădejdiile viitorului. Dacă-i sănătoasă, sufletește și trupește, pătura plugăriei, vom înfrunta, ca neam, orice isbituri ale sorții.

Grija de această lume, prin urmare, trebuie să fie printre cele dintâi ale cărmuirii de totdeauna. Și-i un lăpădat de neam și de lege surtucarul cu carte și cu slujbă la stat, care s'ar desinteresa de această problemă, ar nesocoti-o, ori chiar i-ar pune bețe în roate. Pentru că neamul nostru e neam de elită, atât sub raportul fizic, cât și sub cel moral și intelectual. Fără să cădem în greșala de a disprețui pe alții, suntem în drept să afirmăm că Românul e înzestrat de Dumnezeu și de natură cu însușiri dintre cele mai alese și mai simpatice. E așa de adevărată icoana omului munților și văilor noastre, zugrăvit de peana unui neîntrecut maestru al condeiului:

... „Nepăsător; îndelung răbdător până la nesimțire; nu se îngrijește de ziua de mâine... Tineretea și-o petrece cum îl îndeamnă o inimă iute și ușoară. Se bucură de cântecele și florile lumii lui Dumnezeu între cele mai triste ceasuri ale amărăciunii. Zâmbește durerii și robiei. Zâmbește belșugului. Găsește mângăiere în prietenie și omenie, și'n toate ale vieții lui pătrunde încredințarea că toate la urmă se sfârșesc la fel, la aceeași groapă de câțiva coți: de aceea lipsa de răvnă pentru aspră agoniseală; de aceea veselia fără stăpânire în rari ceasuri ale vieții; de aceea prietenia blăjină, primirea frățească, cuvântul bun și găzduirea necunoscutului care a întârziat în drumul lui, venind din necunoscut și trecând în necunoscut. Nu-i sobru și econom, dar știe să facă viața mai bună c'o faptă, c'un cuvânt, c'un zâmbet... (M. Sadoveanu).

Nouă ne sunt dragi milioanele de frați dela coarnele pulugului, clipirii căroră înduioșate, cerul „I-a dat cea mai curată rază Din sfânta lui seninatate”. (Oct. Goga). Și vrem să știm jertfa lor înțeleasă și cinstită, familia lor ocrotită, inima lor încălzită și mintea lor îmbogățită din visteria cunoștințelor, iar brațul obișnuit cu îndeletniciri folositoare și azi, și mâne, și totdeauna. Credem doar și noi, ca Poetul pătimirii ardelene, că din casa lor, unde în umbră „Plâng doinele și råde hora, Va străluci odată vremii, Norocul nostru — al tuturor” (acum iarăși întunecat).

De aceea ne bucurăm mult de hotărîrea Astrei de a începe o acțiune vie pentru cin-

stirea amintirii eroilor din lumea satelor și luminarea plugăriei rămasă la vatră. Printr'o scrisoare adresată președinților de despărțăminte (16. VI. 42), d. Dr. Iuliu Moldovanu, președintele „Asociației pentru literatură și cultura poporului român”, îi îndrumă pe aceștia să se sfătuiască cu comitetele privitor la un program de muncă pentru vara, toamna, iarna și primăvara viitoare. Programul din chestie va avea ca prim punct de dezbătut: cinstirea și ajutorarea eroilor neamului și a familiilor lor, în care scop este a se purta de grijă ca pe viitor fiecare cerc cultural să aibă o Carte a Eroilor din Războiul Reîntregirii, cu fotografia, o scurtă biografie a celui căzut la datorie și încreștarea faptelor de pe câmpul de onoare. Pentru o dîhna sufletelor acestor bravi fii ai neamului se vor sluji, cu prilejul adunărilor generale, parastase, iar pomenirea lor se va face cu laudă tot atunci, prin cuvântări potrivite. Familiilor celor morți în războiu li-se vor împărți, din partea Astrei, Acte de Recunoștință Națională. Asemenea este a se ținea seamă — după aceleași îndrumări — de invalizi, pentru cari se plănuiește înființarea unor „cursuri de grădinarit, de împletit sau de alte îndeletniciri potrivite nevoilor locale”. Și nici persoanele ce s'au distins cumva, printre cei rămași acasă, prin spiritul lor de jertfă, nu sunt lăsate afară de pe răbojul celor ce sunt vrednici de cinstire deosebită cu prilejuri sărbătorești.

Aceeaș adresă circulară leagă de suflet tuturor organizațiilor Astrei să organizeze expoziții de copii, premiind familiile cu copiii cei mai numeroși, precum și gospodăriile cele ce se vădesc a fi cele mai harnice și mai bine întreținute. — Și încă un gând luminos ce se vrea realizat în cadrele aceluiaș așezământ cultural și național: școlile țărănești, pentru bărbați sau femei, după împrejurările locale. La aceste școli (de toamnă, sau de iarnă) se va învăța mai mult decât se știe până acum de cei mulți ai noștri cu privire la pregătirea produselor laptelui, oierit, pomărit, grădinarit, industrii casnice etc. Meseriile va trebui să fie recomandate și ele alor noștri cu vorba, apoi organizând cursuri speciale pentru perfecționare, și ajutorând pe ucenicii ce vor fi îmbrățișat vre-o meserie.

Cum se vede, ne aflăm în fața unui program de muncă bine chibzuit, și care va fi întregit amăsurat sugestiilor ce se așteaptă la centru din afară. Preoțimea și învățătorimea dela sate nu ne îndoim că vor face zid împrejurul Astrei, susținându-i din răspuțeri năzuințele de luminare și ridicare a sătenilor

români. Cari năzuințe, de data aceasta, au găsit înțelegere și sprijin real și efectiv, nu numai verbal și fictiv, de mântuială, la *Consiliul de Patronaj* de sub conducerea d-nei Maria Mareșal Antonescu. Căci, mulțumită însemnatei subvenții cu care pomenitul Consiliu de Patronaj a venit în ajutorul Astrei ardeleni, aceasta va putea, după cum o spune d. Dr. Iuliu Moldovanu, să sprijine în măsură mai mare ca altădată munca pe teren a despărțimintelor.

Datorințele ceasului de răscruce istorică prin care trecem, sunt multe și grele. Trebuie să le facem însă față la toate. Ostenitorii pentru înfăptuirea cât mai deplină a hotărârii Astrei vor avea mângăierea că au muncit pentru mai binele neamului lor vrednic de aceasta. Luminătorii satelor, preoții și învățătorii, nu ne îndoim că vor fi sufletul acestei mișcări culturale-naționale române.

Originea unei greșeli

Cea din urmă carte a d-lui Lucian Blaga

Din mintea, altădată alintată, a filosofului ortodoxiei — cum era numit de către teologii ortodocși d-l Lucian Blaga — s'a născut o carte pe care acum aceștia o combat fără cruțare. Și nu fără motiv. „*Religie și Spirit*” separă filosofia de teologie, nu numai în lumina viziunii lor, dar și în sferele obiectivelor, ca și cum de ex. teodiceea n'ar avea, pe plan natural, aceeași țintă și aceleași preocupări ca și teologia pe plan supranatural. După d-l Lucian Blaga filosofia și teologia se întâlnesc numai accidental, ca „simple episoade” (pag. 7). Din acest neplăcut divorț era de așteptat ca susamintita carte să lovească în ceea ce religia creștină — pusă de filosof pe același plan cu toate religiile — are de piatră unghiulară: dumnezeirea lui Hristos, nesdruncinată realitate istorică, și revelația divină a învățăturilor sale.

E prea superb omul ca să nu ajungă a face din mintea lui normă infalibilă în orice chestiune! Da, rațiunea umană tinde spre adevăr; dar acesta nu e atins întotdeauna

de mintea oricui, chiar mare gânditor să fie. Nu defilează pe dinaintea minții noastre atâtea sisteme filosofice, în care oameni de mari ingenii se contrazic și ajung în contrazicere și cu ceea ce este evidență pentru judecata universală? Fiecare filosof își are nu numai felul lui de a vedea: drum propriu și de admirat, spre adevăr, dar caută să înlocuiască cu noi adevăruri ceea ce înainte era fixat de o neclintită convingere universală. — Pe cine să crezi atunci, dacă nu vrei să ajungi la un relativism nimicitor de eroism și distrugător de adevăr?

Convinși de această superioritate a spiritului lor, unii dintre ei nu mai cred necesar a dovedi ceea ce afirmă. Lumina minții proprii, care a zămislit un sistem de gândire, cuprinde orice fenomen, înțelege orice eveniment și e gata să fixeze orice profunzime sau extensiune de abisale realități. Până când concluziile la care ajung sunt privite prin unghiul sistemului și nu li-se dă altă valoare decât valoarea principiilor de bază, nimic de zis. Dar nu poate nimeni pretinde ca să impună aceste concluzii, fără nici o altă dovadă decât propria minte, „creatoare de realități”. Voiu admira pe filosoful ce logic clădește mărețe palate pe bazele ce însuși le-a creat, dar nu voiu accepta orice concluzie pe care o scoate din ideile bază, dacă acestea nu sunt suficient dovedite.

(In treacăt fie zis, scolastica, oricât de demodată ar părea, nu are această lacună, sfârticătoare de metodă. Tezele ei sunt dovedite prin silogisme a căror concluzii nu pot fi negate, căci sunt perfect deduse din premise care se reduc la evidența primelor principii, acceptate de spiritul uman întreg. In unele chestiuni apoi are și aprobarea Minții absolute, a cărei descoperire singură poate sigila adevărul, existent în afară și independent de mintea noastră, cu funcțiuni nu de stabilire ci de căutarea lui).

Dl Lucian Blaga este unul dintre filosofii a căror îndrăzneală nu cunoaște opreliști și a cărui minte nu știe de alte norme decât acelea pe care singură și le-a fixat. Astfel, independentă de orice Minte superioară sau

adevăr stabilit în natură, d-sa supune cercetării, într'un fel propriu, fenomenul religios și vrând să se smulgă dintr'o prejudecată (a teologului care crede că numai religia lui e adevărată), cade în alta: aceea a necesității unei ilimitate independențe a spiritului uman, în cercetările sale.

Fundamental, această pretinsă necesitate o găsim în naturalism, ale cărui profunzimi „matrice” duc la panteism și ateism, și al cărui rod e raționalismul. Și nu se poate nega că astăzi marea ispită, prin care vechiul șarpe seduce pe oameni, tinde să-i îndepărteze de lumina credinței sau cel puțin dela simplitatea și supunerea ei” (Vacant: *Etudes sur le Concile du Vatican*, t. I. p. 580).

Când d-l Lucian Blaga caută să explice fenomenul religios, se așează între raționaliști, și-l găsim alături de Hegel când zice că filosofia are menirea viziunilor de ansamblu, ce presupun „daruri constructive” chiar în ce privește religia, spre care se poate orienta „după orice metode ce s'au încetățenit în cursul timpului în gândirea filosofică” (p. 6-7).

Dar independența minții nu poate fi absolută. Mai întâi, pentru că ea nu este autonomă. Apoi pentru că, nefiind independent în originea lui, spiritul uman e supus aceluia Spirit care l-a creat. Acest Spirit absolut, creator al universului a stabilit adevăruri: legături de conformare stabilă între realitate și El; iar natura întreagă este o realitate existentă anterior spiritului uman. Fenomenele naturii sunt așa cum țâșnesc din fire după legile întipărite în ea. Filosoful nu creează fenomenele și nici adevărul, ci doar își aplică mintea în explicarea originii, dezvoltării și tendinței cutărui fenomen. Iar când însuși Spiritul creator a revelat ceva din adevăr, mai poate mintea umană influențabilă, mărginită, slabă dibuitoare într'o mare de mistere, să contrazică sau să accepte alte soluții?

Dependența noastră absolută de Dumnezeu e cel dintâi postulat de recunoscut. Pe baza acesteia se clădește, modestă și totuși măreață, supunerea minții omenești Adevărului și Revelației. Aceasta nu e o abdi-

FOIȚA „UNIRII”

Horea la Impăratul

Peste codrii ce stau pradă liniștii vrăjtoare,
Peste munți ce țin în nouri frunțile îmbătrânite,
Se înalță în caru-i leneș purpuriul zilei soare,
Aruncând minunăția feței sale preamărite.
Atunci curgerile de-ape se aud mai dulci, mai clare,
Se aud doiniri de jale pe la margini de păduri,
Cum plutesc ca grele valuri spre a toamnei tristă zare
Ca și frunzele căzânde ce s'aștern la cotituri.

Prin această fremătare și prin negura cea groasă,
Din Albac porni călare așteptatul Făt-Frumos,
— Horea cel cu șapte inimi, a destinurilor coasă,
Prometeu răsvrățitorul și Apollo cel pletos.
Cei rămași în urmă strigă (aprinzând pe dealuri focul):
— Horeo, să ne-aduci dreptatea și cu ea întreg norocul;
De-o căta să-ți între'n suflet îndoiala cea amară,
Frica ce găsește locul numa în sufletele mici,
Te gândește, că pe umeri ții mărita noastră țară,
Care-așteaptă, către ceruri, cu puterea-ți s'o ridici.
Te gândește câte lacrimi curg pe vetrele răcite,
Cât de tristă ni-e doinirea cea rămasă din părinți.
Horeo, nu uita că-s treze suferințele trăite,
Că prea mult ne-au ros destinul, prea mult ne purtară'n
[dinții]

Horea șterge a lui frunte gânditoare, incrunțată,
Șterge lacrima din ochii tulburați de ngrijorare
Și ca fulgerul ce zboară peste bolta 'ntunecată,
Trece dealurile toate pân' ce 'n negură dispăre...

— Ce vrei Horea, — îl întreabă ridicându-se împăratul —
Ce te-abate pe la mine? —

— M'a trimis Stăpâne, satul,
M'au trimis apele noastre, munții, doinele amare
Să te 'ntreb: ne lași cu totul în rușine și uitare?
N'avem Dumnezeu, Stăpâne, legile-s desliinate,
Ne pun ștreangu 'n gât călăii și ne spun că fac dreptate!
Ei sătui se lasă pradă 'n orbitoarele lor patimi,
Noi, târându-ne vieața, ne stropim pânea cu lacrimi,
Incât plâng de mila noastră sus, pe boltă, mii de stele,
Mii de duhuri ce se 'nalță din morminte, din vâlcele.
Dacă tu ești cel mai mare, dacă știi ce 'nseamnă a plânge,
Împărțește-ne dreptatea pân' ce ura nu se strânge;
Dă-mi înscris, să duc la frați-mi vestea cea mare și bună,
Ca s'auzi dela Viena buciumele cum răsună,
Și să vezi ce suflet mare e în munții dintre Crișuri
Zăvorâți de nedreptatea unor spurcate nimicuri!
— Ce frumoasă-i a ta vorbă, — îi răspunse împăratul!
Îți dau totul Horeo dragă! Du-te dar unde ți-e satul
Și vestește pretutindeni: nu există iobăgie,
Nu vreau nici o nedreptate în a mea împărăție.

S'a dus Horea, dar crescut-au suferințele mai tare,
Curgeau tot mai multe lacrimi, tot mai neagră disperare.
Când bătea vântul de seară cu răciții lui fiori,
Legăna pe Criș și Mureș cohorti de spânzurători,
Legăna doina cea tristă peste văile pustii,
Doina ce-o scoteau din fluier mamă, tată și copii.

De trei ori se duse Horea cu povestea la împăratul,
De trei ori îl așteptară munții, văile și satul.
Horea pleacă a patra oară
Să găsească așteptata împăratului comoară.

Primăvară pretutindeni. Mii de flori surdă la soare
Iar pădurile par astăzi poezii încântătoare
Ce-și desfac tumultuoase al lor sân de armonie
Impletit din lungi hotare și adâncă nostalgie.
Numă 'n sufletul lui Horea e vulcanică strigare,
E al geniului sbucium și-al speranței înșelată,

Este visul care-așteaptă o sublimă răsunare,
Dorul care țese 'n taină pânza vremii depărtată.

— Iar la mine Horeo dragă? Te'nvâțași acum hoinar,
Treci în sboru-ți ca și gândul din hotar în alt hotar.
— Da, hoinar, Mărite Doamne, dar cu sufletul sdrobotit
Flămând, gol, fără speranță, eu sunt Moțul cerșetor,
Sunt o stea pierdută 'n golul unui secol ne 'mplinit
Și mi-e sete... nu m'astâmpăr pân' ce n'o să fac omor!
Până 'n os înfipt-au colții cei spurcați și venoși,
Prea murdar e-acum pământul scump al Feților-Frumoși!
Nu-i mai pot răbda, Stăpâne! Scrie-le să te 'nțeleagă,
Că de-oi scrie eu cu Moții, s'o uimi chiar lumea 'ntreagă.
Până când, Prea Înălțate, să-și tot bată joc de noi?
Până când să tacă munții cu măriții lor Eroii?
Ah, să nu ne cadă 'n mână cei cari se numesc magnații,
C'or crășni de frica noastră până 'n șapte generații!

Iată vestea, Înălțate, iată taina cea amară
Ce mă face să uit toate, să uit chiar că-i primăvară.
Dacă Tu nu ești în stare să-i supui voinței tale,
Las' că potrivesc eu totul de le cântă cucu-a jale
Și să nu te miri Stăpâne... Ori murim, ori mor cu toții,
Dar atâta nedreptate nu mai vor să vadă Moții!

Vasile Stan

Temeiu de viață religioasă

— Convorbiri pedagogice —

Eu: Vă rog să-mi dați voe, părinte Miclea, să Vă exprim admirația mea pentru că ați îmbrățișat la cateheză școala activă.

Părintele catehet: Școala activă are principii minunate de bune, însă sunt greu de pus în practică. Să lucreze copilul spontan, cu

care ci o siguranță, nu e o umilire ci stăruință ce îndepărtează de rătăcire. Este începutul unei libertăți mai superioare a spiritului, după cuvintele Domnului Hristos: *adevărul vă va libera pe voi.*

De aceea credem că dacă dl Lucian Blaga și-ar îngrași — și aceasta nu ca o constrângere dinafară ci urmând firea minții — puternicele-i zboruri, ar servi mai bine adevărului și nici n'ar ajunge la concluzii de refuzat, ca acelea din „Religie și Spirit“.

E. Popa

Laudă meritată. Numărul de eri al *Timpul-ului* din București aduce, la loc de frunte, un articol elogios al d. G. Macovescu, intitulat: „Trei dascăli“. S'a scris din prilejul distingerii dd. Ștefan Pop, C. Demetrescu și Ion S. Floru, — toți trei foști profesori la „Sfântul Sava“ din capitală — cu „Coroana României“ în grad de „mare ofițer“, „pentru că au cinstit cu munca lor învățământul secundar“. D. Șt. Pop, — căruia îi transmitem și noi sincere felicitări — e fiu al Bisericii noastre și odraslă a fostului profesor dela preparandia blăjană, Ștefan Pop de fericită pomenire (de naștere din Silvașul de Câmpie). — Scrie d. G. Macovescu despre d. Șt. Pop-Fiul:

„Ștefan Pop, director peste douăzeci de ani la „Sfântul Sava“, reprezenta tradiția spiritului ardelean în școala lui Gheorghe Lazăr. Cunoscător adânc al literaturii române, și mai ales al cronicarilor, Ștefan Pop era un neîntrecut dascăl pentru limba românească. Câți din scriitorii și ziariștii de seamă — pentru a nu aminti decât pe cei cari folosesc limba română drept instrument imediat al gândirii lor — nu datoroesc lui Ștefan Pop ceea ce știu astăzi?

Profesorul acesta, format la școala lui Maiorescu, știa să transmită elevilor ceea ce nu era cuprins în slova cărților, ceea ce nu cade sub simțurile imediate ale nimănui. Un cuvânt dintr'un vers, o frază dintr'o bucată în proză, căpăta altă valoare în explicațiile pe care Ștefan Pop le dădea școlarilor.

Dar dascălul acesta, coborât la Bucu-

rești cu ani în urmă din ținutul moșilor, făcuse din catedra lui o tribună, dela care timp îndelungat a predicat dragostea de neam. Fără fraze pretențioase, fără cuvinte bombastice, Ștefan Pop a strecurat în sufletele discipolilor lui iubirea aproapei, dragostea pentru popor și spiritul de apărare a ceea ce este al nostru. Pe omul acesta nu l-am văzut niciodată înclinându-se în fața destinului. Drept ca și brazii din ținuturile de unde a venit, încrezător în idealurile pe care le sluja, nu s'a plecat niciodată. Acolo, de pe catedra lui, pregătea oameni pentru o altă lume, pentru o altă viață. Așa l-am cunoscut acum șaisprezece ani pe catedra dela „Sfântul Sava“ și tot așa a rămas“.

Cronică bucureșteană

Inaugurăm o rubrică nouă în care să însemnăm la răstimpuri determinate de împrejurări, aspecte din viața bisericească română-unită din București. Credem că e necesar să inaugurăm acest „colț“, fiindcă în București există arhieru greco-catolic și așezăminte monastice. După ultima statistică bisericească, Bucureștii au 80.000 de uniți. Credincioșii sunt mulți, dar bisericile sunt foarte puține. În Capitală avem numai 2 biserici — pe Strada Polonă și pe Strada Acvilei. Din fericire mai avem 6 capele, dintre cari unele sunt mari, așa că ai noștri pot asculta în Dumineci și Sărbători Sfânta Liturghie. Din mila lui Dumnezeu avem și o mare mecenată a tinerelor parohii — e Dra profesoară Maria Angelin. De opt ani, de când s'a convertit la catolicism, lucrează cu tot elanul sufletului ei, din straja dimineții până în noapte. A donat capelelor și bisericilor române-unite obiecte în valoare de vre-o 600.000 lei. Este cu adevărat o misionară devotată a bisericii noastre. Prin hărnicia ei s'a organizat în ziua de Rusalii în parohia Bucureștii Noi (unde se oficiază în biserică romano-catolică) o serbare solemnă a primei împărtășiri a vre-o 20 de copilași. A pontificat P. S. Sa Episcopul Dr. Vasile Aftenie.

La sfârșitul Sfintei Liturghii a rostit o predică înălțătoare despre educația creștinească și despre rolul deosebit al primei împărtășiri, a celei dintâi apropieri de trupul și sângele Domnului. P. S. Sa a luat masa cu copilașii. Mare ne-a fost surpriza aflând la sfârșit că masa a fost plătită de un ortodox.

Marea problemă care preocupă clerul și credincioșii din Capitală este zidirea unei biserici. La bisericuța de pe Strada Polonă sunt atâția credincioși încât se oficiază aproape toată vara în curtea bisericii, în fața a vre-o 2000 de credincioși. Predica o ține de obicei păr. Titus Malai. În 16 Mai a asistat la o astfel de Liturghie pontificată de P. S. Sa Dr. Vasile Aftenie, și Excelența Sa Andrea Cassulo, nunțiu apostolic și decan al corpului diplomatic. P. S. Sa a rostit o predică despre Papa, iar Excelența Sa Nunțiu a adresat câteva cuvinte credincioșilor. Ne-a asigurat că Supremul Pontifice dorește din suflet progresul Bisericii române-unite. La sfârșit a împărtășit arhierasca Sa binecuvântare mulțimii ingenunchiate. A fost un moment înălțător. Remarc că Excelența Sa a rostit și câteva cuvinte românești. Tot atât de înălțătoare a fost și ziua de 13 Mai, când clerul și poporul român-unit s'a prezentat la Nunțiatură, spre a prezenta Excelenței Sale omagii pentru aniversara de 25 de ani de episcopat a Sfântului Părinte Papa Pius XII. P. S. Sa Dr. Vasile Aftenie a rostit cu acest prilej o cuvântare măreață în limba italiană. Excelența Sa Nunțiu a mulțumit pentru cele spuse și a vorbit despre dragostea și interesul Papilor pentru Biserica noastră.

La București avem o singură revistă bisericească — *Buletinul parohiilor române-unite din București*. Apare lunar sub îngrijirea unui comitet prezidat de Păr. Dr. Titus Malai. Se simte tot mai mult trebuința unei reviste bisericești în stilul „Culturei Creștine“ — dela Blaj și cu ajutorul lui Dumnezeu sperăm că se va realiza și acest deziderat. *Farul Nou*, revista Arhiepiscopiei romano-catolice din București, scrie adesea despre noi și are și colaboratori uniți. Mai există o revistă catolică cu caracter școlar — *Ratul Copiilor*. — Menționez cu multă satisfacție faptul că

nteres, în actualele împrejurări aproape e imposibil și mai ales la cateheză.

Eu: Este însă în general admis că și cateheza n'a dat rezultatele așteptate.

Păr. catehet: E deadreptul o catastrofă.

Eu: Deoarece Biserica deține prin religie cel mai sublim instrument de educație, cel mai puternic mijloc de a scoate animalul din om, este, cred, datoria noastră să căutăm viciul.

Păr. catehet: Viciul îl știm. Nimeni nu vrea să lucreze după școala activă, pentru că e mai greu. E mai ușor să expui și să dai de memorizat, decât să conduci pe elev prin întrebări ca să afle el singur, ceea ce cereai să știe.

Eu: Nu știu cum să-mi exprim satisfacția, că ați pătruns atâta de adânc în doctrina școlii active. Intrucât, însă, rezultatele catehezei sunt prea puțin satisfăcătoare, cauza, oare, nu este și orientarea, care ar trebui înnoită. Este religia o știință?

Păr. catehet: Da, e o știință de cea mai mare importanță.

Eu: Știință e chimia care duce la fabricarea berei și la producerea de gaze asfixiante; să aibă și religia rolul științei, de a dărâma și a distruge, uneori, ca știința? Nu e o degradare a religiei, privită ca o știință?

Păr. catehet: Oricum, știința teologică e necesară.

Eu: — Eu nu zic altfel. Inșă un doctor ca să vindece un bolnav, nu începe cu un curs de fiziologie și nici chirurgul nu începe cu știința țesuturilor. Aceea e pentru medici, cum e știința pentru teologi.

Păr. catehet: Da, dar credinciosul nostru ajunge în societatea unor sectanți și dacă nu are știință teologică poate ușor cădea în mreaja lor. Biserica nu va abdica niciodată dela cunoștințele teologice.

Eu: Nici eu nu zic altfel. Am definit împreună cu Dv. scopul religiei de a scoate pe dracul din om și a-l reda pe om îngerului. Și am arătat că știința se tot depărtează de înger. Și am văzut că toate cunoștințele de morală nu l-au făcut pe om moral. Cunoștința e una, moralitatea alta. Elevul căzut la religie, înseamnă că a căzut în iad, elevul cu note rele la religie, înseamnă că el nu are o religie, că e scos din șirul oamenilor, pe când el este bun și blând și evlavios, îi lipsește însă capacitatea de a reproduce din memorie.

Păr. catehet: Dv. cum ați proceda?

Eu: Mai întâi îmi formulez o nouă orientare. Ca și trupul, și sufletul trebuie hrănit, luminat, încălzit, apărat, împodobit. Aceste operațiuni nu se fac prin cunoștințe, ci prin sentimente. Dacă educatorul, după școala activă, la științe organizează ocazii de gândire, la religie organizează ocazii de simțire, acele trăiri religioase, despre care se vorbește atâta.

În scopul acesta am împărțit viața religioasă la centre religioase. I. **Divinitatea** cu centrele: 1) *Rugăciunea*. 2) *Poruncile*. 3) *Jertfa*. 4) *Misterul*. II. **Deaproapele** cu centrele: 1) *Mila*. 2) *Bunătatea*. 3) *Adevărul*. 4) *Dreptatea*. Am consultat profesori de teologie, care m'au asigurat, că toate problemele religioase se pot încadra în aceste centre. Bineînțeles, că potrivit vrăstei copiilor se mai pot ramifica, ca să ajungă aproape la fiecare elev câte un subiect. Din ele elevii își aleg ce le place. Se vor întări în sentimentele lor cetind din Evanghelie, din scrierile sf. părinți, observând viața religioasă contemporană. Vor exprima simțirea lor într'o compunere, prin desemn, prin modelaj. La o oră fixată, un elev designat va vorbi liber despre cele întreprinse de dânsul, când se vor ivi întrebări dela cei ce-l ascultă, și când catehetul are ocazia de a îndrepta convorbirea spre țelurile religiei.

Păr. catehet: Gândesc că la noi, practic, nu se poate realiza. Cum s'ar putea face acestea într'o oră?

Eu: Cred că nici nu e bun sistemul de azi. Ora de religie, când am dezvoltat sentimentele, se termină cu o insufletire, urmată de o scurtă meditație și nu e la loc să vină în ora următoare mitologia cu traducere despre Dionisios. Să aibă religia un colț al ei, unde arde candela, cu tablouri pe pereți, cu biblioteca tixită de cărți religioase, la îndemâna elevilor, cu albume, fotografii etc.

Bukarester Tageblatt publică în coloanele sale cronici amănunțite despre viața bisericii române-unite. Incheem cu aceste considerații, urmând să vorbim în numerile viitoare despre alte aspecte ale vieții bisericești române-unite din Capitală.

În capelele catolice din Capitală se face sf. Liturghie unită astfel: La sf. Maria în str. Pitar Moș prin Păr. canonic Dr. Titus Malai și Păr. Prof. Preot Vasile Ciplea; — la sf. Iosif în str. Berthelot prin Păr. Iacob Greabu, — la Sanatorul Sf. Vincențiu de Paul prin Păr. Liviu Greabu prof. de religie, — iar la Școala „Maica Domnului“ prin Păr. Ioan Birlea prof. de religie. În toate aceste capele, precum și în acea a Institutului Notre Dame de Sion, s'au celebrat repetat sf. Liturghii solemne prin Monseniorul Vladimir Ghika, asistat de Păr. canonic Titus Malai, care în ziua de 17. V. a. c., a oficiat și Liturghia de comemorare a sf. Părinte Pius XII în capela Pitar Moș. La Câmpina, unde uniții ating cifra de 1400 credincioși frumos păstoriți de Păr. Laurențiu Moisin, cu colaborarea colegială a preotului rom. catolic, protopop de Blaj, Păr. Ioan de Krassowsky, Mons. Ghika asistat de Păr. Titus Malai a ținut să officieze sf. Liturghie și să predice în ziua întâi și a doua de Rusalii, celebrând consecutiv după ritul latin (în ziua întâi) și după rânduiala românească (în Lunia Rusaliilor din acest an). Vedem aci prezentă autoritatea princiară a smeritului preot care, după ce a vizitat ca misionar toate continentele până la Africa și Australia, vrea în țara obârșiei sale de noblețe românească să afirme puterea de pătrundere hărnică a catolicismului de marcă românească.

Iosif E. Naghiu.

Comemorarea Conciliului Tridentin se va face așa cum se cuvine, sub auspiciile unui comitet constituit la Trento în Italia. Acest comitet se va îngriji, între altele, să se refacă vechile clădiri, care și-au avut rolul lor în decursul ședințelor conciliare și să se publice o nouă istorie a conciliului, în care să fie utilizate toate scrierile recente asupra acestuia.

Păr. catehet: Asta e izolare, pe când noi vrem să pătrundem cu religia până și în laboratorul de chimie.

Eu: După ce elevii și-au însușit metoda, îi i-au și-i duc la Dumbrăveni, chem pe elevii dela aceeași clasă și în fața lor vom urma trăirile religioase, de acolo la Alba Iulia, la Turda.

Păr. catehet: Cine face cărțile?

Eu: Tipografia. Sunt una sută de preoți aici, care să traducă, să adapteze.

Păr. catehet: Acest fel de procedare, l-ar respinge în primul rând elevii.

Eu: I-am văzut pe elevi la producții teatrale. Sunt atât de vioi. Ei așteaptă ceva nou! Ei doresc să se afirme liber și religia răspunde dorinței lor nobile.

Păr. catehet: Unde rămân cunoștințele?

Eu: Și le vor însuși. Fără cunoștințe nu se poate. Ele însă slujesc la dezvoltarea sentimentelor, cum slujesc pictorului cunoștințele despre colorii ca să desăvârșască tabloul.

Păr. catehet: După metoda expusă desigur ar rămâne goluri la materie, după ce elevii au dreptul să alegă. Dacă ei nu aleg totul, partea nealeasă cui rămâne?

Eu: Întrebarea aceasta o pun și inspectorii noștri și am răspuns cu afirmația că s'ar putea ca chiar în decursul unui an să nu se vorbească la chimie despre amoniac, ceea ce n'ar fi nici o pierdere, deoarece după ce elevul prin puterea proprie a studiat clorul, în viața lui post școlară va putea mânui și amoniacul, dacă necesitatea o va cere. Acest răspuns se potrivește și la materia religiei.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a făcut următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: *Gheorghe Petrova* din Bocicoel, a fost numit la Rozavlea; *Ioan Petrescu* din Valea Porcului, la Bocicoel; *Dr. Augustin Paul*, din eparhia Clujului, a fost rânduit la Halmeu.

Nouii academicieni papali. S. S. Pius al XII-lea a numit între academicienii papali ai Academiei de științe pe următorii profesori cu renume mondial: I. B. Bonino, profesor de fizico-chimice la Univ. din Bologna, Gaetano Quagliarello, prof. de chimie biologică la Univ. din Napoli, Cornel Heymans, prof. de farmacologie la Univ. din Gand, Dante de Blasi, prof. de igienă la Univ. din Roma, Leonida Tonelli, prof. de analiză matematică la aceeași universitate, și Iosé Garcia, vicepreședintele Consiliului superior de Cercetări științifice din Madrid.

Locale. Miercurea viitoare, de prasniciul Nașterii Sf. Ioan Botezătorul, va predica în catedrală pâr. *Iuliu Maior*, canonic mitropolitan, iar Dumineca ce-i urmează va predica pâr. *Dr. Aurel Lelușiu*, duhovnicul Semin. Teologic.

Zid nepătruns. Într'un interviu acordat unui ziarist dela *Tribuna* din Roma, d. Mareșal *Ion Antonescu* a declarat, între altele, și următoarele: „Trebuie să respingem, cu toate puterile, pe bolșevici, până dincolo de Volga... Între noi și bolșevici vom ridica un zid nepătruns, ca astfel ei să nu mai poată amenința în viitor pacea și liniștea Europei... Astăzi România face sforțările cele mai mari pentru a-și cuceri, cu jertfe, locul ce i-se cuvine după războiu...”

Păr. Wilhelm Schmidt și-a serbat 50 ani de preoție. Vestitul etnolog cu renume mondial, Wilhelm Schmidt din Congregația Cuvântului Divin (S. V. D.), și-a serbat în ziua de Înălțarea Domnului jubileul de aur al preoției, la Friburg în Elveția, unde își are sediul celebrul său Institut etnologic. Păr. Schmidt e cunoscut în toată lumea pentru studiile sale asupra limbilor din Oceania și din Asia sud-occidentală, și pentru că e întemeietorul metodei istorico-culturale a etnologiei. El a adus prețioase contribuții și asupra istoriei religiilor, arătând cu date pozitive, că chiar și popoarele cele mai simple au crezut într'un singur Dumnezeu. În prezent mai conduce și foarte răspândita revistă *Anthropos*. Din 1936 pâr. Schmidt e academician papal.

Nu înțeleg de ce golurile din educația copilului nu ne preocupă și tocmai golurile la materie le vedem, cu toate că nimeni nu le va ști niciodată pe toate. Așa și cu cunoștințele de religie, ele rămân la poarta liceului, cum se adeverește, singure prefacerile sufletești sunt acelea care rămân călăuză vieții.

Păr. catehet: Să abandonăm catehismul? Asta n'o vrea nimeni.

Eu: Nu conducem pe elevi la catehism, care e cerneală și hârtie, conducem pe elevi la Christos. Și, dacă catehismul stă în cale, să-l abandonăm. Însă o biată cărțuie cum s'ar putea pune în cale. Așezăm și catehismul între multele cărți religioase din bibliotecă. Nu va mai fi catehismul manualul unic, vor fi multe catehisme nu de memorat, ci de cercetat, rânduite frumos în rafturi de bibliotecă, care se cer sorbite de ochii evlaviosului.

Păr. catehet: Vom mai vorbi. DV. cum stați cu școala activă?

Eu: Slab. Am fost tolerat, simpatizat niciodată. Acum sunt prigonit. Imprejurare pe care o deduc din prea marea bogăție a cărților de școală activă în pedagogia românească — toate în teorie. Practica a rămas în urmă. Oamenii se răsbună crezând că au fost înșelați în așteptări.

Eu aș vrea să se știe, că practica, pe lângă teorie, e a doua știință, mai grea, căci cere creație de fiecare moment.

Toma Cocișiu.

CARTI & REVISTE

EP. IOAN BĂLAN: *Indrumări*, pentru organizarea și conducerea Congregațiilor Mariane, Lugoj, 1942. Pagini: 50. Prețul: ?

Răspunzând dorinței multor preoți ce voiesc să aibă în parohiile lor Congregații Mariane, Preasf. *Ioan al Lugojului* a publicat, mai întâi în „Sionul Românesc”, apoi a scos și în broșură, *Indrumările* privitoare la chestia menționată. După înțelepte rânduri de orientare asupra rostului și foloaselor de multe feluri a Congregațiilor Mariane, urmează Statutele acestora, apoi catastihul indulgențelor ce pot câștiga membrii lor, iar la urmă se adaugă Rânduiala primirii solemne în Congregațiile Mariane. — E o tipăritură lucrată cu temei și binevenită.

Ep. IOAN SUCIU: *Mica Biblie* pentru clasa III. primară. Oradea, Ed. II. 1941. Format 8° mare, Pagini: 104. Prețul: ?

Preasf. *Ioan dela Oradea* la Blaj lucrase cu graiul și cu peana pentru elevii de toate categoriile. Iubirea față de cei mici i-a rămas și în noua însărcinare apostolică. La Oradea tipărește cărți de învățătură creștină pentru școlile primare. *Mica Biblie* pentru cl. III. primară e una din aceste tipărituri. Literă citează, hârtie fină, icoane multe și bine alese, limbă pe înțelesul celor mai mărunței, — va fi răsfoită cu drag și cu folos Biblia aceasta, foarte simpatică.

I. MICLEA: *Tangente Românești la Filosofia Creștină*. Blaj, 1942. Pagini: 92. (Format 8° mare). Prețul: 60 Lei.

Problema abordată de autor e și nouă, și grea, și gingașă. Păr. Miclea însă e omul care se știe pasiona de problemele ce îl interesează. Le studiază cu îndărătnicie și migală, și numai după aceea spune cuvântul pe care socoate că e bine și cuminte să-l spună. Lucrarea aceasta, care a văzut prima lumină a tiparului în „Cultura Creștină”, face dovada că Sf. Sa e un muncitor pe cât de harnic, pe atât și de priceput în tainele țărinei în care trage brazde. Stăpân pe bogate și serioase izvoare de informație, autorul arată tangentele românești la filosofia creștină în logică, metafizică, epistemologie, teodicee și filosofia practică. Arată apoi cari sunt concepțiile dominante în filosofia românească și izvoarele materialismului, idealismului și realismului critic, ca să prezinte apoi filosofia tomistă la Români, cu adversarii și prietenii ei la noi. — Cumpănit în judecăți, concis și îngrijit ca stilizare, răzimat, în afirmațiile sale, pe autorități de mână întâi, pâr. I. Miclea ne-a dat prin „Tangentele” sale o lucrare de incontestabilă valoare.

S(imion) CH(ișiu): *Chestionar practic*. Ed. II. Cluj. Pagini: 64. Prețul: 10 Lei.

Chestionarul acesta practic e întocmit în vederea ușurării examenului particular și general de conștiință, și e merit clericilor și preoților. Nu încapă îndoială că cei pentru cari s'a scris, se vor ști folosi de el, spre propriul bine sufletesc și spre mărirea lui Dumnezeu.

Telefonul „Unirii”

M. Gherăești. Am primit 600 Lei. Achitat până la 31 XII 1942.

Dr. P. Deva. Confirmăm primirea abonamentului pe 1941.

T. Lugoj. Am primit 100 Lei, în contul abonamentului.

Oficiul parohial, Valea-Lungă-Severin. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

M. Cetatea Albă. Am primit abonamentul pe 1942.

C. Răsboieni-Cetate. Din suma de 400 Lei, 75 Lei s'au contat pe 1941. 250 Lei pe 1942 și 75 lei au rămas pentru anul viitor.

Confirmăm primirea abonamentului pe 1942: F. Dobârca, C. Vascauți (pe 1/2 an), Gh. București, Oficiul parohial Șibot, C. Ceanul mare, I. Petroșani, P. Iași.

Dr. F. Zlatna. Am primit 500 Lei. Vă mulțumim pentru suprasolvire.

P. Brad. Confirmăm primirea abonamentului pentru domnii G. Pop, V. Luca, N. Bocian, S. Gall și V. Conțiu.

M. Arad. Am primit 850 Lei, cari s'au contat, 200 Lei pe 1941 și 50 Lei pe 1942.

I. Petroșeni. Am primit 950 Lei, din care sumă, 600 s'au contat pentru Păr. Mango Zălau în restanță.